

18/7

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
Αχαρνών 2, 101 76 Αθήνα, Τηλ. 210-2124331 Fax : 210-5243522

Αθήνα 17-7-2013
Αριθμ. Πρωτ. : 332

Προς:
Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
✓Τμήμα Αναφορών

ΘΕΜΑ: «Αντιμετώπιση της ερημοποίησης της Κρήτης»

ΣΧΕΤ: Η ΠΑΒ 4741/11-6-2013

Απαντώντας στην παραπάνω Αναφορά που κατέθεσε ο Βουλευτής κ. Β. Κεγκέρογλου, για τα θέματα της αρμοδιότητάς μας, σας πληροφορούμε τα εξής:

Με το Νόμο 2468/1997, επικυρώθηκε από την Ελλάδα η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση της Ερημοποίησης, καθώς η χώρα μας συγκαταλέγεται στις χώρες που πλήττονται από το φαινόμενο της ερημοποίησης ως συνδυασμένο αποτέλεσμα των βιογεωκλιματικών χαρακτηριστικών της και της υπερεκμετάλλευσης των φυσικών της πόρων. Σύμφωνα με το άρθρο δεύτερο του ως άνω Νόμου, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) ορίζεται ως επισπεύδουσα αρχή για τη λήψη των απαραίτητων ενεργειών για την εφαρμογή της Σύμβασης. Προς τούτο, συγκροτήθηκε, για πρώτη φορά, το 1996 και, έκτοτε, μέχρι τον Οκτώβριο του 2010, οπότε και έληξε η θητεία της τελευταίας επιτροπής, «Εθνική Επιτροπή για την Καταπολέμηση της Ερημοποίησης».

Μεταξύ των δραστηριοτήτων και των πεπραγμένων της εν λόγω Εθνικής Επιτροπής για την Καταπολέμηση της Ερημοποίησης, περιλαμβάνεται η κατάρτιση του «Ελληνικού Εθνικού Σχεδίου Δράσης κατά της Ερημοποίησης», το οποίο έγινε αποδεκτό βάσει της αριθ. 99605/3719/2001 (ΦΕΚ 974/τΒ') ΚΥΑ των Υπουργών Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών, Εξωτερικών, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων και Γεωργίας. Το εν λόγω Σχέδιο Δράσης αποτελεί ένα πλαίσιο μέτρων, τα οποία στοχεύουν στην πρόληψη και ανασχεση της ερημοποίησης και πρέπει να ακολουθηθούν σε εθνικό επίπεδο, ανάλογα με το οικολογικό και κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον κάθε απειλούμενης περιοχής. Σύμφωνα με το σχεδιασμό του Εθνικού Σχεδίου Δράσης, τα μέτρα αυτά προτίθενται να αποτελέσουν ολοκληρωμένα προγράμματα, τα οποία θα καλύπτουν όλους τους τομείς δραστηριοτήτων μιας ευπαθούς περιοχής (δράσεις για τη γεωργία, τα δάση, την κτηνοτροφία, τους υδάτινους πόρους, την πανίδα, αλλά και ειδικές κοινωνικοοικονομικές δράσεις), θα μπορούν να

εντάσσονται στα αναπτυξιακά προγράμματα κάθε περιοχής και θα υλοποιούνται στο πλαίσιο ενός χρονικού και χωροταξικού προγραμματισμού για κάθε απειλούμενη περιοχή.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης προτείνει την έναρξη εφαρμογής μέτρων για την αντιμετώπιση της ερημοποίησης αρχικά σε πιλοτικές περιοχές, όπου θα εξαχθούν συμπεράσματα ως προς την καταλληλότητα και αποτελεσματικότητα των προτεινόμενων μέτρων. Σύμφωνα με το Σχέδιο αυτό, οι περιοχές που θα ενταχθούν στο πιλοτικό πρόγραμμα εφαρμογής είναι:

1. Η Δυτική Λέσβος
2. Η λοφώδης περιοχή της Κεντρικής Θεσσαλίας
3. Η Αττική
4. Η περιοχή της Κρήτης ανατολικά της γραμμής Ηρακλείου-Τυμβακίου
5. Τα νησιά του Κεντρικού Αιγαίου και
6. Η περιοχή του Κιλκίς στη Μακεδονία

Το ΥΠΑΑΤ υλοποιεί δράσεις και μέτρα που σχετίζονται άμεσα και έμμεσα με την αντιμετώπιση της ερημοποίησης και αφορούν στους τομείς της γεωργίας, των δασών και των υδατικών πόρων. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας (ΠΑΑ) 2007-2013 «Αλέξανδρος Μπαλτατζής», έχουν υλοποιηθεί και υλοποιούνται μια σειρά από αγροπεριβαλλοντικά προγράμματα που λειτουργούν θετικά προς την κατεύθυνση αυτή. Στα συγκεκριμένα προγράμματα, οι γεωργοί λαμβάνουν ενισχύσεις για την ανάληψη δεσμεύσεων που αφορούν στην άσκηση της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας, στη μακροχρόνια παύση της εκμετάλλευσης γεωργικών γαιών, στην ανακατασκευή αναβαθμίδων, στην εκτατικοποίηση της κτηνοτροφίας και στη δάσωση γεωργικών γαιών.

Όσον αφορά στην αντιμετώπιση των αρδευτικών αναγκών της χώρας και στην ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων, το ΥΠΑΑΤ προγραμματίζει την εκτέλεση σειράς εγγειοβελτιωτικών έργων, καθώς και την εκπόνηση μελετών, σε συνεργασία με τις Περιφερειακές Ενότητες και τις Περιφέρειες. Τα έργα αυτά αφορούν κυρίως στην ταμίευση των επιφανειακών απορροών αλλά και στη βελτίωση υφισταμένων εγγειοβελτιωτικών υποδομών, ενώ στοχεύουν:

- στην ποσοτική επάρκεια των υδατικών πόρων, με την ταμίευση του νερού (κατασκευή λιμνοδεξαμενών, φραγμάτων και δικτύων αξιοποίησής τους),
- στην ποσοτική και ποιοτική εξασφάλιση των υπόγειων υδάτων με τον εμπλουτισμό των υπόγειων υδροφορέων,
- στον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων αρδευτικών δικτύων και
- στη χρήση βελτιωμένων μεθόδων άρδευσης (τεχνητή βροχή χαμηλότερων πιέσεων και παροχών, στάγδην άρδευση) σε νεότερα δίκτυα.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για την προστασία του περιβάλλοντος και τη διαχείριση των υδάτων, εντός της περιμέτρου των συλλογικών αρδευτικών δικτύων, σχεδιάζονται και υλοποιούνται ολοκληρωμένα συστήματα διαχείρισης αρδευτικού νερού και εκσυγχρονισμού-αποκατάστασης των υφιστάμενων δικτύων άρδευσης, με σκοπό τη μείωση των απωλειών τους.

Κατά την κατασκευή των συλλογικών εγγειοβελτιωτικών έργων, λαμβάνονται υπόψη οι τεχνικές προδιαγραφές ελέγχου του τρόπου, του χρόνου και του ρυθμού άρδευσης για τη μείωση της κατανάλωσης του αρδευτικού νερού, με τη βέλτιστη αναδιάρθρωση των καλλιεργειών. Συγκεκριμένα, για όλα τα έργα υποδομής, τα οποία κατασκευάζονται ή προγραμματίζεται η κατασκευή τους, προβλέπεται από τις γεωργοτεχνικές μελέτες η τοποθέτηση υδρομετρητών, καθώς και περιοριστών παροχής για την ορθολογική διαχείριση

του νερού άρδευσης στη λειτουργία των έργων.

Συγκεκριμένα για την Κρήτη, στην κατεύθυνση της αντιμετώπισης των φαινομένων της λειψυδρίας και της υφαλμύρωσης και ποιοτικής υποβάθμισης των αρδευτικών υδάτων, με στόχο την ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων, το ΥΠΑΑΤ, με μακροχρόνιο σχεδιασμό, αποβλέπει στην εκτέλεση σειράς εγγειοβελτιωτικών έργων και στην εκπόνηση μελετών σε όλο το νησί.

Στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας (ΠΑΑ) 2007-2013 «Αλέξανδρος Μπαλτατζής» και, συγκεκριμένα, στο Μέτρο 125Α1 «Εγγειοβελτιωτικά Έργα και Δράσεις», είναι ενταγμένα και υλοποιούνται τα εξής 12 έργα, συνολικού προϋπολογισμού ένταξης 182.230.961 €:

- Κατασκευή αγωγού σύνδεσης φράγματος Φανερωμένης με τα δίκτυα άρδευσης, με προϋπολογισμό ένταξης 21.996.260 €.
- Αρδευτικό δίκτυο φράγματος Πανοράματος Ηρακλείου, με προϋπολογισμό ένταξης 11.540.000 €.
- Κατασκευή & αξιοποίηση φράγματος Χαλαυριανού χειμάρρου Δήμου Αρχανών, με προϋπολογισμό ένταξης 8.602.362 €.
- Φράγμα Πλακιώτισσας Μεσσαράς Ηρακλείου, με προϋπολογισμό ένταξης 45.015.941 €.
- Λιμνοδεξαμενή Ομαλού και δίκτυο άρδευσης Ν. Χανίων, με προϋπολογισμό ένταξης 4.817.089 €.
- Κατασκευή λιμνοδεξαμενής Έλους Χανίων, με προϋπολογισμό ένταξης 4.868.128 €.
- Φράγμα Βαλσαμιώτη Ν. Χανίων, με προϋπολογισμό ένταξης 23.532.462 €.
- Μελέτη φράγματος στο Πλατύ Ρεθύμνης μετά του αγωγού μεταφοράς, του αρδευτικού δικτύου & γεωτεχνικές μελέτες, με προϋπολογισμό ένταξης 7.522.860 €.
- Κατασκευή λιμνοδεξαμενής Ζου Δήμου Σητείας, με προϋπολογισμό ένταξης 4.010.859 €.
- Νέος αγωγός μεταφοράς νερού από υδροληψία Μύρτου Δ3 φράγμα Μπραμιανού μήκους 15 km, με προϋπολογισμό ένταξης 16.275.000 €.
- Φράγμα Αγ. Ιωάννη Ιεράπετρας Λασιθίου και βασικών έργων αξιοποίησης, με προϋπολογισμό ένταξης 22.450.000 €. Στην παρούσα φάση, θα εκπονηθεί η μελέτη και, στη συνέχεια, η κατασκευή του έργου.
- Λιμνοδεξαμενή Χοχλακίων – Δ.Δ. Παλαικάστρου, Δ. Ιτάνου, με προϋπολογισμό ένταξης 11.600.000 €. Στην παρούσα φάση, θα εκπονηθεί η μελέτη και, στη συνέχεια, η κατασκευή του έργου.

Επιπλέον, μέσω Εθνικών Πόρων από τη ΣΑΕ 081, κατασκευάζεται το έργο «Κατασκευή διαφράγματος πηγών Μαλαύρας Ν. Λασιθίου», με προϋπολογισμό 561.070 €, καθώς, επίσης, και το έργο «Πετάσματα τιμεντενέσεων πηγών Μαλαύρας Ν. Λασιθίου», με προϋπολογισμό 421.687 €. Σημειώνεται ότι και τα δύο αυτά έργα βρίσκονται στη φάση ολοκλήρωσης.

Επίσης, από Εθνικούς Πόρους από τη ΣΑΜ 081, χρηματοδοτούνται οι μελέτες με τίτλους: «Μελέτη αρδευτικού δικτύου φράγματος Δ.Δ. Πανοράματος Ν. Ηρακλείου», προϋπολογισμού 570.383 €, «Μελέτη ταμιευτήρα Λιθινών περιοχής Πιλαλλημάτων Ν. Λασιθίου», προϋπολογισμού 1.523.705 € και «Μελέτη αποκατάστασης λειτουργικότητας της λιμν/νής Χρυσosκαλίτισσας Ν. Χανίων», προϋπολογισμού 129.847 €.

Επίσης, στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας (ΠΑΑ) 2007-2013 «Αλέξανδρος Μπαλτατζής» και, συγκεκριμένα, στον Άξονα 3, Μέτρο 321, στη δράση έργων υποδομής για μικρά εγγειοβελτιωτικά έργα – έργα διαχείρισης υδατικών πόρων,

χρηματοδοτούνται έργα, τα οποία αποσκοπούν στην αξιοποίηση για γεωργική χρήση επιφανειακών απορροών, στη βελτίωση-εκσυγχρονισμό αρδευτικών δικτύων, αντλιοστασίων και λοιπών επεμβάσεων για την εξοικονόμηση ύδατος και στην προστασία των γεωργικών εκμεταλλεύσεων από φαινόμενα υπερχειλίσης χειμάρρων. Συγκεκριμένα, στην Κρήτη υλοποιούνται τα εξής έργα, συνολικού προϋπολογισμού που ξεπερνά τα 6,2 εκατ. €:

- «Κατασκευή δικτύου άρδευσης από τις Λίγκρες έως τα Κεραμέ του Δήμου Λάμπης», προϋπολογισμού 370.000 €.
- «Αξιοποίηση γεώτρησης Αγίας Γαλήνης και κατασκευή δικτύων άρδευσης στο Δ. Δ. Μελάμπων του Δήμου Λάμπης», προϋπολογισμού 285.000 €.
- «Κατασκευή πέντε (5) Ομβροδεξαμενών Δήμου Ανωγείων», προϋπολογισμού 570.000 €.
- «Αντικατάσταση φθαρμένων αρδευτικών δικτύων Τ.Κ. Αγ. Ιωάννη - Αγ. Παρασκευή Δήμου Αμαρίου», προϋπολογισμού 370.000 €.
- «Αντικατάσταση φθαρμένων αρδευτικών δικτύων Τ.Κ. Φουρφουρά – Πλατανίων Δήμου Αμαρίου», προϋπολογισμού 188.000 €.
- «Εκσυγχρονισμός αρδευτικού δικτύου Τ. Κ. Κάτω Αρχανών, Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων», προϋπολογισμού 633.000 €.
- «Αρδευτικό έργο Εμπάρου (τμ.ζώνης Β), Δήμου Βιάννου», προϋπολογισμού 288.000 €.
- «Βελτίωση και εκσυγχρονισμός αρδευτικού δικτύου Αγίου Σύλλα, Δήμου Ηρακλείου», προϋπολογισμού 500.000 €.
- «Εκσυγχρονισμός αρδευτικού δικτύου Δ. Ε. Τυλίσου, Δήμου Μαλεβιζίου», προϋπολογισμού 523.254,27 €.
- «Εκσυγχρονισμός αρδευτικού δικτύου πρώην Δήμου Κρουσώνα, Δήμου Μαλεβιζίου», προϋπολογισμού 499.858,65 €.
- «Βελτίωση αρδευτικού Δικτύου τ.κ. Δεματίου», προϋπολογισμού 134.000 €.
- «Αντικατάσταση αρδευτικού Δικτύου τ.κ. Κασσάνων οικισμού Αυλής», προϋπολογισμού 123.000 €.
- «Βελτίωση αρδευτικού Δικτύου τ.κ. Παναγιάς», προϋπολογισμού 102.000 €.
- «Βελτίωση αρδευτικού Δικτύου τ. κ. Σκινιά», προϋπολογισμού 255.000 €.
- «Βελτίωση υποδομών άρδευσης στις τοπικές Κοινότητες Δήμου Σητείας», προϋπολογισμού 184.867,29 €.
- «Βελτίωση αρδευτικού τοπικής κοινότητας Λάστρου, Δήμου Σητείας», προϋπολογισμού 277.177,90 €.
- «Ηλεκτροδότηση της γεώτρησης στην θέση (Βερβελής), τ.κ. Λάστρου», προϋπολογισμού 30.500,00 €.
- «Βελτίωση αρδευτικού δικτύου τοπικής κοινότητας Παπαγιαννάδων, Δήμου Σητείας», προϋπολογισμού 448.950 €.
- «Αξιοποίηση Γεώτρησης – Αρδευτικά δίκτυα ευρύτερης περιοχής τ.κ. Δελιανών Δ.Ε. Κολυμβαρίου», προϋπολογισμού 400.000 €.
- «Εξηλεκτρισμός γεώτρησης τ.κ. Δελιανών», προϋπολογισμού 49.200 €.

Σημειώνεται ότι στα τέλη Μαΐου του 2013, εκδόθηκε νέα Πρόσκληση, με την από 27.05.2013 επιστολή προς τους δικαιούχους Δήμους όλης της χώρας, για την υποβολή αιτήσεων χρηματοδότησης μικρών εγγειοβελτιωτικών έργων και έργων διαχείρισης υδατικών πόρων, δημόσιας δαπάνης 33 εκατ. € (Μέτρο 321).

Σε ό,τι αφορά στην προστασία και την αειφορία των υδάτινων πόρων της Ελλάδας, το ΥΠΑΑΤ παρακολουθεί, από τριακονταετία και πλέον, την ποιότητα των υδάτων σε ολόκληρη την Επικράτεια, όσον αφορά στην καταλληλότητά τους για άρδευση, καθώς και στην περιεκτικότητά τους σε κάποια ανόργανα στοιχεία. Οι αναλύσεις διεξάγονται από το

εργαστήριο Εδαφοϋδρολογίας και Γεωλογίας του ΥΠΑΑΤ και διερευνώνται φυσικές και χημικές παράμετροι που αφορούν, κυρίως, στην αρδευτική καταλληλότητα του νερού (π.χ. pH, θερμοκρασία, αλατότητα, διαλυτό οξυγόνο) και στην ύπαρξη ανόργανων ρύπων σε αυτό (π.χ. άζωτο, κάδμιο). Για την Κρήτη, έχουν επιλεγεί και λαμβάνονται δείγματα αρδευτικού νερού από 22 θέσεις δειγματοληψίας υπόγειων νερών (γεωτρήσεις) και από 14 θέσεις επιφανειακών υδατοσυστημάτων.

Σημειώνεται ότι, με το αριθ. 1774/116342/13.11.2012 έγγραφο του ΥΠΑΑΤ προς όλες τις Αρμόδιες Υπηρεσίες της Επικράτειας (σε Περιφερειακό επίπεδο, Δ/νσεις Τεχνικών Έργων και Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής), έχει ζητηθεί η αποστολή προτάσεων έργων και μελετών, καθώς και η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης. Η Περιφέρεια Κρήτης, σε συνεργασία με τις Περιφερειακές Ενότητες και τους Δήμους, έχει αποστείλει σχετικά αιτήματα. Με δεδομένο ότι έχει ξεκινήσει η διαδικασία σχεδιασμού της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020, οι προτάσεις, οι οποίες έχουν συλλεχθεί από όλη την Επικράτεια, θα συναξιολογηθούν περαιτέρω, στο πλαίσιο των οικονομικών δυνατοτήτων του Προγράμματος.

Πλέον των ανωτέρω, επισημαίνεται ότι, στο πλαίσιο της βιώσιμης διαχείρισης των υδατικών πόρων, ο ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ» έχει συμβάλει σημαντικά ενάντια στην ερημοποίηση (π.χ. στην Κρήτη), μέσω των εθνικών και ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων και τοπικών δράσεων που έχει αναλάβει. Ειδικότερα:

- Κατά τη διάρκεια του έργου DESERTNET II (INTERREG IIIB MEDOCC), έχει εκτιμήσει τον κίνδυνο ερημοποίησης στις ευαίσθητες περιβαλλοντικά περιοχές της ΠΕ Χανίων και έχει εκδώσει σχετικό φυλλάδιο για τις ορθές πρακτικές κατά της ερημοποίησης, για την ορθολογική χρήση του νερού άρδευσης.
- Συμμετείχε στη δημιουργία πιλοτικού συμβουλευτικού συστήματος ενημέρωσης των αγροτών για τις ανάγκες άρδευσης των καλλιεργειών (BEWARE), το οποίο συμβάλλει στην εξοικονόμηση νερού από 9-20% ανάλογα με την καλλιέργεια.
- Εκδίδει το 'Δελτίο αναγκών άρδευσης των καλλιεργειών' για τις περιοχές της ΠΕ Χανίων, για ενημέρωση των αγροτών με κοινοποίηση στους ΤΟΕΒ, στους Δήμους και στα ΜΜΕ.
- Στο πλαίσιο του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Σχεδίου, δημιούργησε συμβουλευτικό σύστημα τηλε-ενημέρωσης των αγροτών για την άρδευση των καλλιεργειών σε επίπεδο Κρήτης, καθώς και την ιστοσελίδα: <http://www.nagrefcha.gr/eldocs/irrigation/beware>

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Α. Ραυτόπουλος

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΣΑΥΤΑΡΗΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής-Γραφείο κ. Υπουργού
2. Βουλευτή κ. Β. Κεγκέρογλου